

- д) одиниці виміру;
 е) сума до сплати.

Приклад реєстра з оплати комунальних послуг та енергоносіїв наведено у таблиці 2.

Щоб визначити суму до сплати, треба обсяг використання помножити на ціну.

Для того щоб заповнити реєстр, треба на кожен вид комунальних послуг скласти договір та отримати акт приймання-здавання робіт. Після цього заповнюється «Реєстр з оплати комунальних послуг та енергоносіїв».

Порядок заповнення «Реєстра з оплати комунальних послуг та енергоносіїв» наведено на рисунку 2.

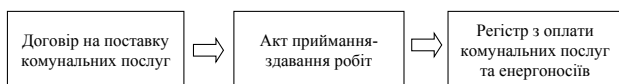

Рис. 2. Порядок заповнення «Реєстра з оплати комунальних послуг та енергоносіїв»

Висновки з проведеного дослідження. З наведеного вище можливо зробити висновок, що головною проблемою бюджетних установ є те, що вони не в повному обсязі отримують фінансування з державного бюджету, тому важливим фактором для розпорядника бюджетних коштів є недопущення виникнення прострочених заборгованостей з оплати комунальних послуг та енергоносіїв, що може призвести до припинення постачання комунальних. З метою вирішення цієї проблеми було запропоновано удосконалити управлінські документи з обліку комунальних послуг, а саме ввести документ з назвою «План-графік погашення кредиторської заборгованості з оплати комунальних послуг»,

а також для уникнення не раціонального використання коштів, визначення чіткої суми до сплати та уникнення помилок в розрахунках з оплати комунальних послуг пропонується ввести документ під назвою «Реєстр з оплати комунальних послуг та енергоносіїв». Ці документи нададуть можливість уникнути прострочення заборгованостей, визначити чіткі суми до сплати та нададуть можливість слідкувати за виникненням та погашенням заборгованості з оплати комунальних послуг.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Стратегія модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007–2015 роки : затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 16 січня 2007 р. № 34 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/34-2007-п>.
2. Л.М. Попова Казначейська справа / Л.М. Попова, С.М. Попова, В.І. Успенко. – К. : АВТ, 2004. – 284 с.
3. Биба В.В. Організація управлінського обліку в бюджетних установах як фактор посилення контролю за цільовим використанням бюджетних коштів [Текст] / В.В. Биба ; ПНУ ім. Юрія Кондратюка. – Полтава, 2014. – 14 с.
4. Чугунов І.Я., Фінанси України № 4 / І.Я. Чугунов, В.М. Федосов. – К. : КНЕУ, 2006. – 3-12 с.
5. Порядок складання фінансової та бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, затверджений наказом Держказначейства України від 05.01.11 р. № 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/34-2007-п>.
6. Порядок обліку зобов'язань розпорядників бюджетних коштів в органах Державного казначейства України, затверджений наказом Держказначейства України від 09.08.2004 р. № 136 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1068-04>.
7. Безкровна А.О. Проблемні питання розвитку бухгалтерського обліку в бюджетних установах [Текст] / А.О. Безкровна ; ХНАМГ. – Харків, 2013. – 332 с.

УДК 657.01

Сулима М.О.

кандидат економічних наук,

доцент кафедри обліку і аудиту

Інституту магістерської та післядипломної освіти

Університету банківської справи Національного банку України

КРИТЕРІЇ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

У статті розглянуто критерії ефективного функціонування та розвитку бухгалтерського обліку. Встановлено, що до них відносяться раціональна організація бухгалтерського обліку на підприємстві, комп'ютеризація бухгалтерського обліку і стратегічний напрямок розвитку. Досліджено умови забезпечення раціональної організації бухгалтерського обліку, визначено сутність комп'ютеризації, її переваги та недоліки, а також умови організації стратегічного обліку і його взаємозв'язок із стратегічним аналізом та контролем.

Ключові слова: бухгалтерський облік, стратегічний облік, організація, забезпечення, комп'ютеризація.

Сулима М.А. КРИТЕРИИ ЭФФЕКТИВНОГО ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ И РАЗВИТИЯ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА

В статье рассмотрены критерии эффективного функционирования и развития бухгалтерского учета. Установлено, что к ним относятся рациональная организация бухгалтерского учета на предприятии, компьютеризация бухгалтерского учета и стратегическое направление развития. Исследованы условия обеспечения рациональной организации бухгалтерского учета, определена сущность компьютеризации, ее преимущества и недостатки, а также условия организации стратегического учета и его взаимосвязь со стратегическим анализом и контролем.

Ключевые слова: бухгалтерский учет, стратегический учет, организация, обеспечение, компьютеризация.

Sulyma M.A. THE CRITERIA FOR THE EFFICIENT FUNCTIONING AND DEVELOPMENT OF ACCOUNTING

This article explores the criteria for the efficient functioning and development of accounting. Established that these are the rational organization of accounting in the enterprise, computerization of accounting and strategic direction. The conditions of efficient organization of accounting, the essence of computerization, its advantages and disadvantages, and the terms of the strategic account and its relationship with strategic analysis and control.

Keywords: accounting, strategic accounting, organization, software, computerization.

Постановка проблеми. Бухгалтерський облік – це процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття ними управлінських рішень [1]. Ефективне функціонування бухгалтерського обліку передбачає дотримання основних принципів його ведення, складання звітності та корисне використання облікової інформації. Йдеться про надання повної, достовірної, своєчасної та об'єктивної інформації широкому колу зацікавлених сторін для миттєвої реакції в умовах невизначеності, виправлення помилок, прийняття раціональних управлінських рішень, планування, аналізу, контролю і аудиту. Доцільно акцентувати увагу на значущості бухгалтерського обліку як інформаційної системи, а також виділити критерії його ефективного функціонування та розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у дослідження ефективного функціонування і розвитку бухгалтерського обліку зробили Т.А. Бутинець [2], О.П. Кундря-Висоцька [3], В.О. Осмятченко [4], Т.О. Пасько [5] та ін.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Дослідження та обґрунтування критеріїв ефективного функціонування та розвитку бухгалтерського обліку в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Слід зазначити, що ефективне функціонування і розвиток бухгалтерського обліку неможливі без його раціональної організації, комп'ютеризації та стратегічного напрямку.

Так, раціональна організація бухгалтерського обліку забезпечує успішне виконання поставлених завдань при мінімальних затратах часу і засобів, а також ефективність праці обліковців. Йдеться про чітку організацію облікового процесу, який передбачає збір, опрацювання і синтез облікової інформації, документальне оформлення господарських фактів, здійснення бухгалтерських проведення, опрацювання, контроль і оцінку бухгалтерських операцій, складання реєстрів аналітичного обліку, узагальнення аналітики, закриття рахунків, ведення реєстрів синтетичного обліку і складання звітності.

Налагодити такий процес можливо за умови забезпечення персоналом, методичного і методологічного, інформаційного, технічного та програмного забезпечення.

Персонал. Праця обліковців – це рушійна сила облікового процесу. Завдання організації праці обліковців полягає у раціональному розподілі їхніх обов'язків, визначенні послідовності облікових робіт, оптимізації чисельності облікових працівників, організації робочої зони та її ергономічне забезпечення.

Методичне та методологічне забезпечення. Робота облікових працівників має бути чітко регламентована відповідними законодавчими і нормативно-правовими документами, а також вказівками (рекомендаціями) і роз'ясненнями щодо порядку і процедури здійснення бухгалтерського обліку та складання звітності.

Інформаційне забезпечення. Обліковий процес передбачає використання обліковими працівниками вхідних даних для опрацювання, передачі і зберігання. Згодом вхідна інформація трансформується у вихідну облікову інформацію, що готова для проведення аналізу, контролю чи аудиту і прийняття управлінських рішень.

Технічне забезпечення – це засоби опрацювання інформації (ПК, планшети, принтери, сканери), що

забезпечують оперативне опрацювання і передачу інформації, а також знижують рівень трудомісткості виконуваних операцій.

Програмне забезпечення – це спосіб опрацювання інформації. Адже ефективне функціонування бухгалтерського обліку можливе із використанням у процесі діяльності не тільки комп'ютерів, а й відповідного програмного забезпечення. В цілому, процес швидкого отримання чи пошуку інформації, її опрацювання і передача з мінімальними витратами часу має назву «автоматизація бухгалтерського обліку».

Комп'ютеризація – це процес розвитку і впровадження комп'ютерів, що забезпечує автоматизацію інформаційних процесів і технологій у бухгалтерському обліку. Комп'ютеризація бухгалтерського обліку забезпечує його вдосконалення та розвиток через зміну системи бухгалтерського обліку, облікового процесу, підвищення рівня управління, ефективності праці обліковців, якісні, кількісні і структурні зміни при незмінних загальних принципах бухгалтерського обліку.

Новітні технології і сервіс у бухгалтерському обліку сьогодні дозволяють підвищити якість роботи, зменшити витрати часу, спростити розрахунки, раціонально організувати обліковий процес, документообіг тощо. Комп'ютеризація бухгалтерського обліку передбачає створення або вибір такого програмного забезпечення, яке дозволить реалізувати процес організації бухгалтерського обліку в автоматизованому режимі. Комп'ютеризацію бухгалтерського обліку доцільно розглядати з позицій облікового процесу і праці обліковців.

Комп'ютеризацію облікового процесу можна поділити на три етапи:

1. Первинний етап – передбачає збір та реєстрацію первинних даних для подальшого їх опрацювання. Для цього передбачені і створені АРМ у кожному структурному підрозділі підприємства, не тільки у бухгалтерії, але й на складі, в цеху. З метою економії часу, крім комп'ютерів, використовуються також планшети, сканери, касові апарати та ін.

2. Поточний етап включає формування Журналу господарських операцій, синтетичних та аналітичних рахунків, довідників аналітичних об'єктів.

3. На підсумковому етапі відбувається отримання результатів за запитом користувача у вигляді реєстрів синтетичного обліку, аналітичних таблиць, довідок з бухгалтерських рахунків за звітний період.

Отже, комп'ютеризація бухгалтерського обліку суттєво змінює організацію облікового процесу завдяки використанню електронних носіїв первинної інформації, створенню електронних первинних документів і автоматичному складанні первинних документів. Загалом, документообіг електронних і паперових документів має ряд суттєвих відмінностей (табл. 1).

В цілому, перевагами комп'ютеризації облікового процесу є мобільність і швидкий пошук або створення первинних документів, доступ до аналітичних і синтетичних рахунків, накопичення облікових даних і можливість їх багатократного використання, формування облікових реєстрів і форм звітності, можливість обрання програмного забезпечення з незначними витратами на придбання і обслуговування, компактність зберігання документів в архіві.

Комп'ютеризація суттєво змінює і процес організації праці облікових працівників. Це зумовлено передусім забезпеченням кожного облікового працівника АРМ, кожне з яких призначене для вирішення певного облікового завдання. АРМ бухгалтера потребує

Таблиця 1

Відмінності електронного і паперового документообігу

Етапи	Опис робіт	
	Електронний документообіг	Паперовий документообіг
1.	1.1. Пошук е-документа в базі даних (за номером, датою, виконавцем) 1.2. Якщо документ надійшов у паперовому вигляді – скан-копія)	Складання документа вручну
2.	Передача по базі даних в бухгалтерію	Передача в бухгалтерію для опрацювання
3.	Заповнення реєстраційної картки і перенесення реєстраційного номера на документ в штамп з позначкою про отримання документа	Запис вручну бухгалтерських проведень у журналі операцій
4.	Опрацювання і контроль документа	Запис вручну в журналі реєстрації первинних документів
5.	Передача в е-архів	Передача в архів

створення технології опрацювання інформації щодо введення даних, формування первинних документів, контроль вхідних даних, складання форм вихідних документів, контроль вихідних даних і передбачає участь при цьому бухгалтерів, операторів, секретарів, комірників, керівників та інших спеціалістів. Можливості комп'ютеризації бухгалтерського обліку дозволяють чітко розподілити роботу між обліковими працівниками на різних ділянках обліку. Так, структура облікових завдань залишається незмінною при різних їх обсягах, а перелік виконавців суттєво відрізняється в залежності від розміру підприємства і обсягу здійснених операцій [6].

Суттєвими перевагами комп'ютеризації бухгалтерського обліку є:

- можливість вибору відповідного програмного забезпечення, яке найбільш адаптоване і підходить до організаційно-правової форми підприємства;
- мобільність і доступ до бази даних будь-де за наявності підключення до Інтернету;
- опрацювання локальної інформації на порівняно незначній інформаційній базі;
- контроль документів, які надходять в електронному вигляді з чітко визначеною будовою;
- зменшення відповідальних функцій, адже програмна система, як правило, забезпечує безперервний контроль за веденням облікових записів та складанням документів;
- ймовірність помилкових записів та бухгалтерських проведень дуже низька, так як програма їх відстежує і виправляє;
- посилена функція контролю, що підвищує ефективність та законність здійснених господарських операцій.

Поряд із низкою переваг слід врахувати і недоліки комп'ютеризації бухгалтерського обліку, а саме:

- ймовірність придбання і використання неліцензійного програмного забезпечення;
- низький рівень захисту облікових даних та можливість доступу до них зловмисників;
- втрата даних через відсутність резервних копій;
- залежність від Інтернету;
- використання ІТ-технологій витісняє людський фактор (не тільки ІТ-працівників, а й бухгалтерів).

В цілому комп'ютеризація бухгалтерського обліку вимагає створення нового або вибір серед вже відомих програмного продукту. Прийняття такого рішення залежить від кооперації керівника, бухгалтера та працівника відділу ІТ-технологій. Необхідно дуже відповідально поставитись до обрання програмного продукту і врахувати особливості організаційно-правової форми господарювання підприємства.

Розвиток бухгалтерського обліку та ефективно його функціонування можливі з допомогою чітко визначених стратегічних напрямів, цілей і завдань, а також поетапного їх досягнення, що передбачає:

- вдосконалення діяльності з допомогою використання новітніх розробок та досягнень науки і техніки;
- перспективний розвиток – курс на євроінтеграцію, вдосконалення обліку, впровадження європейських стандартів його ведення;
- дослідження досвіду іноземних країн;
- визначення нових стратегічних цілей і завдань як безперервний процес стратегічного розвитку бізнесу.

Тобто мова йде про організацію стратегічного обліку. Завданнями стратегічного обліку є дослідження зовнішнього економічного середовища, розробка фінансової стратегії підприємства, аналіз і планування фінансової діяльності, прийняття інвестиційних рішень.

Умови організації стратегічного обліку включають цілеспрямованість, систематичність, цілісність, всебічність, оперативність та оптимальність. Організація стратегічного обліку на підприємстві відбувається з урахуванням його організаційно-правової форми, розміру, системи бухгалтерського обліку, менеджменту і маркетингу.

Слід зауважити, що стратегічний облік тісно пов'язаний із стратегічним аналізом та контролем. Так, завданням стратегічного аналізу такі:

- визначення внутрішніх стратегічних показників і їх оптимальних значень;
- порівняння планових та фактичних значень;
- розрахунки критичних відхилень;
- виявлення факторів і чинників, які впливають і спричиняють суттєві відхилення;
- визначення системи зовнішніх показників (аналіз цін, витрат конкурентів).

Стратегічний контроль дозволяє вчасно виявити проблеми, а також розробити комплекс заходів аби запобігти негативним явищам стратегічної діяльності. Головна мета стратегічного контролю – забезпечити виконання завдань підприємства. Стратегічний контроль має бути гнучким, своєчасним, оперативним, дієвим і ефективним; має перевіряти обсяги, терміни виконання і якість робіт, а також продуктивність праці та якість продукції. Крім того, завданням стратегічного контролю є перевірка дотримання вимог діючого законодавства, реалізації певних напрямків та програм, рішень, вказівок, наказів, розпоряджень керівництва підприємства [7].

Отже, організація стратегічного обліку на підприємстві тісно пов'язана із роботою відділу планування і бюджетування, аналітичного відділу, відділів

маркетингу і контролінгу. Така співпраця передбачає використання внутрішніх і зовнішніх інформаційних потоків різного змісту, що передаються між співробітниками для колективної роботи в мережі та між споживачами, виробниками і постачальниками. Для цього потрібне відповідне забезпечення. Використання новітніх технологій і програм забезпечує основні напрями розвитку та вдосконалення стратегічного обліку на підприємстві.

Загалом, стратегічний облік у поєднанні із стратегічним аналізом і контролем забезпечує керівництво підприємства інформацією, що підтримуватиме його стратегічну позицію на ринку стосовно конкурентів.

Висновки з даного дослідження. Зміни в економічному та політичному житті країни як позитивно, так і негативно впливають на вітчизняний бізнес, вносять певні корективи. Негативний вплив проявляється через інфляцію, що знецінює національну валюту, знижує купівельну спроможність населення і рівень споживання. Позитивним є те, що підприємства в особі їх власників прагнуть розвиватись за будь-яких умов, не втрачати конкурентних переваг і займати достойну позицію на ринку. Аби цього досягнути, вітчизняні підприємства повинні здійснити ряд реформ і перетворень. За таких умов більші вимоги висуваються до їх діяльності в цілому і до бухгалтерського обліку зокрема. Тому визначено, що критеріями ефективного функціонування і розвитку бух-

галтерського обліку є його раціональна організація на підприємстві, комп'ютеризація і трансформація, розширення його функцій і завдань. Так, функції бухгалтерського обліку поєднуються із функціями управлінського для прийняття внутрішніми користувачами управлінських стратегічних рішень.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?code=996-14/>.
2. Бутинець Т.А. Бухгалтерський облік : [навч. посіб. для студ. вузів] / [Т.А. Бутинець, Л.В. Чижевська, С.Л. Береза]. – Житомир : ЖІТІ, 2010. – 672 с.
3. Кундря-Висоцька О.П. Організація обліку : [навч. посіб.] / О.П. Кундря-Висоцька ; Нац. банк України, Львів. банк. ін-т. – Л., 2006. – 224 с.
4. Осмятченко В.О. Трансформація теоретичних аспектів бухгалтерського обліку під впливом інформаційних технологій / В.О. Осмятченко // Вісник ЖДТУ. – 2012. – № 3(61). – С. 134–137.
5. Пасько Т.О. Історія бухгалтерського обліку : [навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц.] / Т.О. Пасько. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2009. – 141 с.
6. Комп'ютеризація бухгалтерського обліку: із чого почати? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://consultant.parus.ua/_d.asp?r=02S93aafcc8797de51facadcc9fd996908d9.
7. Облік та контроль у системі стратегічного управління [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://buklib.net/books/29179/>.

УДК 657:332.012.332

Черкашина Т.В.
*кандидат економічних наук,
доцент кафедри бухгалтерського обліку та аудиту
Одеського національного економічного університету*

ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ У БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ: ПРОБЛЕМИ ТА ЇХ ВИРІШЕННЯ

У статті розглянуто поняття облікової політики бюджетних установ. Проаналізовані особливості формування облікової політики бюджетних установ в Україні із набуттям чинності Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 125 (далі – НП(С)БОДС). Виокремлено основні проблеми організації облікової політики у бюджетних установах та їх вирішення із імплементацією НП(С)БОДС 125.

Ключові слова: бухгалтерський облік, бюджетна установа, облікова політика, наказ про облікову політику, організація обліку, елементи облікової політики.

Черкашина Т.В. ФОРМИРОВАНИЕ УЧЕТНОЙ ПОЛИТИКИ В БЮДЖЕТНЫХ УЧРЕЖДЕНИЯХ: ПРОБЛЕМЫ И ИХ РЕШЕНИЕ

В статье рассмотрено понятие учетной политики бюджетных учреждений. Проанализированы особенности формирования учетной политики бюджетных учреждений в Украине в связи с началом применения Национального положения (стандарта) бухгалтерского учета в государственном секторе 125 (далее – НП(С)БУГС). Выделены основные проблемы организации учетной политики в бюджетных учреждениях и их решение в связи с имплементацией НП(С)БУГС 125.

Ключевые слова: бухгалтерский учет, бюджетное учреждение, учетная политика, приказ об учетной политике, организация учета, элементы учетной политики.

Cherkashina T.V. FORMATION OF ACCOUNTING POLICIES IN BUDGETARY INSTITUTIONS: PROBLEMS AND SOLUTIONS

The article dealt with the concept of accounting policies of budgetary institutions. Features of formation of accounting policy of budgetary institutions in Ukraine since the entry into force of the National Regulation (standard) of accounting in the public sector number 125 (further NR(S)APS 125) were analyzed. Basic problems of accounting policies in public institutions and solution of this problems by implementation of NR(S)APS 125 were determined.

Keywords: accounting, budget institution, accounting policies, order of accounting policies, accounting organization, elements accounting policies.